

СВІТЛАНА БІЛЕНКОВА

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЛАНДШАФТАМИ ІСТОРИЧНИХ МІСТ У КОНТЕКСТІ МІСТОБУДІВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена питанню управління об'єктами культурної спадщини історичних місць світу — чи не одному з головних завдань збереження самобутності держав у сучасному розвитку суспільства. Станом на 2015 рік Список Всесвітньої культурної спадщини UNESCO нараховує понад 1000 об'єктів, які мають унікальну цінність (зокрема 802 культурних об'єкти в історичних місцях, 197 природних і 32 змішаних) зі 163 країн — членів Конвенції UNESCO з охорони Всесвітнього культурного надбання та природної спадщини 1972 року. До цього Списку входять і всесвітньовідомі об'єкти від України (серед перших — історичний центр Львова). Процеси, які відбуваються у містобудівній політиці світу показують, що проблеми налагодження системи управління об'єктами Всесвітньої спадщини UNESCO та управління їхніми буферними зонами є надзвичайно актуальними і об'єднують фахівців найрізноманітніших напрямків, формуючи абсолютно новий підхід до розвитку культури нового будівництва в історичному середовищі. Стаття проілюстрована світлинами автора 2005–2014 років.

Ключові слова: план управління містобудівним ландшафтом, менеджмент-план, культура будівництва, агломерація, культурний резерв, реставраційний смак, “візуальна чистота” об'єкта культурної спадщини.

Масштабний характер швидкоплинних змін і доленосних випробувань, що відбуваються останнім часом у сучасному глобальному світі, торкаються всіх напрямків життєдіяльності суспільства і, звісно, наукових досліджень у сфері міжнародної практики з пам'яткоохоронної справи. Адже “проблеми спадщини та збереження її історичної різноманітності належать до ключових, пов'язаних з усім світоглядом епохи: саме звідси і виникає теоретичне осмислення проблематики архітектурної реставрації не лише в інтересах професії архітектора-реставратора, але й у поглибленні розуміння про значення культурної спадщини в цілому” [1].

Сучасний розвиток геополітичних процесів диктує необхідність віднайдення креативних шляхів до переусвідомлення значення культурної спадщини, в першу чергу, на “елементах довіри” за новими принципами прозорості, ефективності “культурних ресурсів” та їхньої регіональної специфіки. Це призводить до життя абсолютно нових заходів щодо стійкості розвитку стратегії нового розуміння й усвідомлення поняття “спадщини” [2].

Особлива увага у цьому контексті надається питанням збереження та реставрації не тільки нерухомих пам'яток архітектури, а й різноманітності архітектурних образів історичних міст та їхніх неповторних містобудівних ландшафтів [3]. Серед 163 країн світу на 5-ти континентах Список Всесвітньої спадщини UNESCO (станом на 01.07.2015 р.) нараховує понад тисячу об'єктів, які мають унікальну цінність. З них понад 802 об'єкти — в історичних місцях, 197 — природної спадщини; 32 — ансамблі історичних міст. До цього Списку входять

й об'єкти культурної спадщини України (історичний центр Львова — один з перших об'єктів).

Початком науково-аналітичних досліджень з цієї теми можна вважати Міжнародний симпозіум “Всесвітня спадщина Відня — досягнення і помилки” (“Welterbe Wien — Lust & Last”), який відбувся у Відні (Австрія) 5–6 червня 2015 року [3], де ґрунтовно й детально обговорювались актуальні питання динаміки розвитку урбаністики та збереження історично сформованої ландшафтної архітектури міст Західної Європи.

У цьому контексті особливої уваги заслуговує дослідження практики збереження й врегулювання ансамблевої забудови в історичних містах України. Серед 401 історично сформованого населеного пункту України, такі міста як Київ, Львів, Чернівці, Одеса, Івано-Франківськ, Ужгород, Кам'янець-Подільський, Харків, Дніпропетровськ, Донецьк, Запоріжжя та ін. зберігають ту своєрідну пам'ять покоління, яка в сучасних умовах розвитку містобудівної політики спонукає до винайдення абсолютно нових авангардних і дієвих шляхів з творчого опрацювання їхнього культурного потенціалу з регіональними та культурно-світоглядними відмінностями.

Художньо-естетичні образи цих міст постають через всесвітньовідомі символи архітектурних пам'яток: Єгипетських пірамід, Олімпійського Акрополю в Афінах, Ермітажу у Санкт-Петербурзі, Версалю у Франції, соборів Св. Софії у Стамбулі та Києві, собору Св. Юра у Львові, ансамблю резиденції митрополитів Буковини і Далмації у Чернівцях на кордоні Західної України, площ Св. Петра у Римі, Св. Марка у Венеції, Злагоди в Парижі, Ринку

АНАЛІТИЧНА ТАБЛИЦЯ З ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ РІЗНОМАНІТНОСТІ КУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІСТОРИЧНИХ МІСТ ЗІ СПИСКУ ВСЕСВІТНЬОЇ СПАДЩИНИ UNESCO [4]

Історична назва міста	Культурний потенціал	Дата	
Stare Miasto w Warszawie	Варшава (Польща) — винятковий приклад майже повного відновлення історичного середовища міста	з 1980 року	
Ierusalem (англ.)	Священне місце	Старе місто Єрусалима (Ізраїль) — священна столиця релігій	з 1981 року
Florentia (італ.)	Флоренція (Італія) — центр Флорентійської республіки	з 1982 року	
Venezia (італ.)	Венеція (Італія) — місто каналів на воді	з 1987 року	
Budapest (англ.)	Будапешт (Угорщина) — місто єднання місцевостей 3-х рівнів, 7 мостів через Дунай, 120 термальних джерел	з 1987 року	
Bath (англ.)	Бат (Англія) — унікальний бальнеологічний центр з Античної епохи	з 1987 року	
Brasília (англ.)	Бразилія (Бразилія) — унікальне місто сучасної архітектури	з 1987 року	
Sanaa (Jemen)	Сана (Ємен) — одне з перших людських поселень на планеті	з 1988 року	
San Gimignano (італ.)	Сан Джиміньяно (Італія) — місто 14 кам'яних веж епохи Ренесансу	з 1990 року	
Kiev (англ.)	Київ (Україна) — один з перших центрів християнства Східної Європи	з 1990 року	
St. Petersburg (нім.)	Санкт-Петербург (Росія) — найпівнічніше місто планети	з 1990 року	
Praha (чеськ.)	Прага (Чехія) — місто королів з незрівняним мостом через Влтаву	з 1992 року	
Český Krumlov (чеськ.)	Чеський Крумлов (Чехія) — “місто-казка”, архітектурний символ Чехії	з 1995 року	
Telč (чеськ.)	Тельч (Чехія) — найбільший ансамбль міської площі епохи Ренесансу	з 1995 року	
Lemberg (нім.)	Львів (Україна) — сьоме місто країни за кількістю населення, де найбільше в Україні нерухомих пам'яток культурної спадщини	з 1998 року	
Czernowitz (нім.)	Чернівці (Україна) — місто унікальних духовних символів культурного розмаїття і толерантності народів	з 2011 року	

у Львові, і, звичайно, — Майдану Незалежності у Києві; містобудівних ансамблів вулиць О. Невського у Петербурзі, Парнасі у Парижі, Рингу у Відні, Хрещатика у Києві; знаменитих ансамблів пішохідних вулиць Дерibasівської в Одесі, колишньої “Панської” у Чернівцях; міст українського авангардного та промислового конструктивізму у Харкові, Донецьку, Дніпропетровську, Запоріжжі та ін.

Вони стали найважливішими елементами в питаннях розвитку сучасної пам'яткоохоронної справи, де питання стабільного збереження культури історичної пам'яті, її незмінних традицій, при відповідному управлінні культурним потенціалом історичних міст, стають у нинішніх умовах складних геополітичних процесів визначальними. Саме вони й формують відчуття унікальної невичерпності, багатогранності і розмаїття культурного потенціалу історичних міст у цілісному сприйнятті світового культурного простору. Адаже кожне історичне місто має своє особливе “архітектурне серце” (“центр сплаву” рукотворних та природних естетичних досягнень), яке й визначає поняття “культурного потенціалу”, “візуальної чистоти” та “лінії горизонту” містобудівного ландшафту як об'єкта культурної спадщини.

Внаслідок багаторічної практично-аналітичної діяльності міжнародних місій експертів реагуючого

моніторингу ще на початку ХХІ століття активно обговорювалися проблеми щодо віднайдення можливостей для ведення нового будівництва в історичному середовищі. Якщо упродовж минулих століть фахівці пам'яткоохоронної справи чітко дотримувалися доктрини консервації та реставрації пам'яток архітектури, то зі стрімкою зміною глобальних і геополітичних процесів у сучасному світі постали зовсім інші проблеми, яких у минулому взагалі не було. Тому питання комплексного підходу до “культури будівництва” і збереження універсальної унікальності ідентичного “потенціалу” нерухомих пам'яток стали чи не найголовнішими.

Поштовхом до формування абсолютно нового погляду на історико-архітектурну спадщину історичних міст світу стало прийняття у травні 2005 року відомого “Віденського Меморандуму – 2005” (Відень, 2005 р.) з управління культурою нового будівництва в історичному середовищі. Того ж року Меморандум був ратифікований Україною і надрукований вперше в українському перекладі у вітчизняних науково-дослідних виданнях [5, с. 23–33; 6, с. 54–65]. Тому не дивно, що однією з найголовніших вимог сучасної культури управління містобудівним ландшафтом є вдосконалення шляхів збереження традиційного характеру цілісної ан-

самблевості з урахуванням культурного потенціалу “археологічних напарувань <...>, особливостей регіональної стратегії просторового розвитку <...>, агломерації природного ландшафту, <...> рівня культурних традицій <...>” та ін. [7, с. 67–69].

Як зазначає у своїх працях дослідник архітектури з Полтави В. Вадімов, “... реалізація державної політики у галузі містобудування передбачає спрощення дозвільних процедур, що повинно стимулювати інвестиційні проекти по забудові міст.

Але на практиці реалізація положень Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” (2011 р.) показала наявність протиріч і гострих конфліктних ситуацій між інвесторами, проектувальниками, забудовниками з одного боку та громадськими організаціями, окремими міськими територіальними громадами з іншого боку. Априорі розв’язання конфліктних ситуацій повинно здійснюватись на правовій основі. Такою основою стає затверджена містобудівна документація та місцеві нормативно-правові акти, що регулюють забудову історичних міст [8, с. 74].

Як засвідчує історія архітектури історичних міст, так зване “спрощення дозвільних процедур” призвело, з одного боку, до потужного розвитку урбаністичного середовища, а з іншого — до невиправних втрат не тільки окремих пам’яток цінної забудови, але й видатних пам’яток архітектури. Зокрема, бельгійський досвід містобудівної діяльності у післявоєнні 50–60-ті роки ХХ ст. під час відбудови Брюсселя призвів до виникнення терміну “брюсселізація”, що означає суттєве “вимивання” історичної забудови з метою організації нового комплексного будівництва. Наслідком такої містобудівної політики стало те, що у Брюсселі всесвітньовідомі пам’ятки культурної спадщини опинилися поза межами історичних ареалів міста, гублячись серед майже одноманітної постмодерної висотної забудови.

Цілковито очевидно, що вже на початку ХХІ століття, після активного впровадження нового будівництва в історично сформованому середовищі, згідно з вимогами, передбаченими “Віденським Меморандумом – 2005” знову ж виникли проблеми, які призвели до необхідності комплексного підходу в питаннях управління з використання, збереження, реставрації, ревалоризації, реабілітації (та інших робіт) об’єктів культурної спадщини UNESCO не тільки в межах їхніх історичних ареалів, але й в межах ареалів буферних зон таких об’єктів.

Проблеми налагодження системи управління об’єктами всесвітньої спадщини та управління їхніми буферними зонами активно обговорювалися під час роботи 36 сесії Комітету UNESCO (СПб., 2012 р.) [2], де наголошувалося, що управління об’єктами повинно забезпечувати не тільки їхнє використання та доступність до туристичної індустрії, а й збереження самоідентичних особливостей навколишніх культурних і природних ландшаф-

тів. У цих питаннях Міжнародна рада з охорони пам’яток та історичних місць (ICOMOS) є одним з консультативних органів, який допомагає Комітетові Всесвітньої спадщини ухвалювати відповідні рішення. Його оцінка є основою для прийняття рішень Комітетом. Зарубіжний досвід у подібних питаннях містобудівної діяльності спонукає до організації колективних зусиль вчених, аналітиків та фахівців-практиків вузького профілю, обізнаних у різних галузях науково-практичних досліджень.

Найбільш дієвим і прийнятним для вітчизняних фахівців є досвід австрійських колег (іл. 1, іл. 2). Починаючи з 2004 року у Відні неодноразово організовувалися міжнародні симпозиуми, на яких обговорювалися питання, присвячені аналізу управління містобудівною політикою в середмісті історичних міст світу та Відня як об’єктів Всесвітньої спадщини UNESCO. Одним з таких важливих зібрань був вже згадуваний вище Міжнародний симпозиум 2013 року на тему: “Всесвітня спадщина Відня. Здобутки і помилки”. Серед учасників цього поважного наукового зібрання були авторитетні дослідники архітектурної спадщини історичних міст. Основна увага була приділена здійсненню аналізу питань щодо впровадження політики нового будівництва в історичному центрі всесвітньовідомого Відня (іл. 3, іл. 4) та актуальних проблем розвитку туристичної інфраструктури в інших містах світу. Найцікавішими були виступи, які стосувалися знаходження нових альтернативних шляхів культури нового будівництва, управління міськими контрастами, формування “реставраційного смаку” з метою збереження неповторності і різноманітності культурного потенціалу всесвітньовідомих історичних міст, формуванню практики з розробки “менеджмент-планів” із врегулювання культури нового будівництва в межах буферних зон об’єктів Всесвітньої спадщини історичних міст.

Саме ця тема у вітчизняній практиці досі залишається поза увагою фахівців з пам’яткоохоронної

Іл. 1. Нові корпуси університету Моцартеум у Зальцбурзі. Проект архітектора Роберта Рехенауера (Robert Rechenauer). 2005

Іл. 2. Пішохідний міст та культурно-мистецький центр (з амфітеатром і баром у стилі hi-tech) “Острів Мур” посеред річки Мур у м. Грац. Проект американського архітектора й дизайнера Віто Аккончі (Vito Acconci). 2003

Іл. 3. Житловий будинок у межах Віденських газометрів в 11 районі Відня. За проектом архітектурного бюро Альберта Віммера (Albert Wimmer). 2006

Іл. 4. Офісний комплекс на території колишньої деревообробної фабрики у 12 районі Відня. 2013

справи. У країнах Західної Європи вона активно впроваджується у життя і має вже свій практичний досвід. Найпередовішими представниками архітектурних шкіл з цих питань вважаються фахівці зі Швейцарії, Австрії, Німеччини та Італії. Незважаючи на те, що кожен регіон країн Європейської співдружності має свої специфічні особливості (іл. 5), відповідні структури кожної країни налагодили тісну співпрацю з представниками ідентичних відомств світу і виробили певну універсальну систему містобудівної практики у таких містах.

Зрозуміло, що найоптимальнішим для втілення в Україні є досвід австрійських колег з управління містобудівними ландшафтами історичних міст, де ретельно прораховані всі специфічні особливості наявних об'єктів всесвітньої спадщини UNESCO та перспективи їхнього туристичного і культурного розвитку. Тут державний контроль за утриманням об'єктів всесвітньої спадщини UNESCO, а також просвітницьку діяльність стосовно них здійснює спеціально відокремлена урядова структура при Міністерстві освіти, мистецтва і культури Австрії. Вона невелика, мобільна, але досить потужна. На думку авторитетних фахівців у галузі управління історичним містобудівним ландшафтом найкраще ця справа налагоджена при державному управлінні буферною зоною культурного ландшафту залізниці Земмерінг (Semmering) в Альпах [9, с. 84–102], де задіяні учасники з декількох регіонів, місцевостей, державних відомств і управлінь, мерій та міністерств різних країн. Тому створено міжнародне об'єднання з менеджменту управління буферною зоною Земмерінга як об'єкта Всесвітньої спадщини UNESCO.

Не меншої уваги заслуговує практика містобудівної політики у місті Зальцбург. До моменту внесення до Списку Всесвітньої спадщини UNESCO місто мало дуже хорошу юридичну базу, зокрема місцевий Закон “Про збереження культурної спадщини”, який діє тут з 1967 року. Він регулює

Іл. 5. Музей на набережній Бранлі в історичному центрі Парижа. Проект французького архітектора Жана Нувеля (Jean Nouvel). 2006

впровадження всіх будівельних проектів та містобудівної політики в межах історичних ареалів міста, зокрема — зовнішньої реклами в історичному центрі тощо.

Також законом враховані й інші аспекти регулювання не тільки всіх робіт з будівництва у деталях, але й, наприклад, питання збереження існуючого в історичному середовищі житлового фонду для запобігання перетворенню житла в офісні приміщення. У рамках здійснення нового будівництва процес затвердження проектів оцінюють “зовнішні” (незалежні, з міжнародним авторитетом) експерти профільних комітетів у вигляді експертного висновку.

Така інтернаціональна комісія складається у Зальцбургу з 5–7 осіб з різною тривалістю повноважень, де один представник — від федерального відомства з питань охорони об'єктів культурної спадщини; два представники — від місцевого уряду провінції; два — від міста та два–три зовнішніх (зарубіжні представники); всі вони — авторитетні архітектори-практики, мистецтвознавці, практикуючі техніки-конструктори, аналітики, представники потужного приватного бізнесового сектора міста.

Голову обирають члени комісії з терміном повноважень на 3 роки. Комісія має також окреме представництво для адміністративної роботи (загальна кількість — не більше чотирьох осіб) і ведення відповідної документації згідно з вимогами міжнародного пам'яткоохоронного законодавства, що стосується об'єктів всесвітньої культурної спадщини UNESCO.

Дозвіл на будівництво видається містом у контексті структури налагодженого управління архітектури при головному архітекторові міста (2–5 осіб). Окрім того, у місті діє спеціально організований фонд, для підтримки діяльності приватного будівництва. Розподіл фінансових ресурсів місцевого фонду регулює спеціально створена комісія (вона працює максимально прозоро, для запобігання фі-

нансовим та політичним скандалам). Модель налагодження менеджменту у Зальцбургу — позитивна, хоча певною мірою бюрократична (особливо важко вирішуються питання, пов'язані з розподілом відповідальності за утримання об'єктів всесвітньої спадщини UNESCO між урядовими відомствами та місцевими). Водночас така структура отримала найвище міжнародне визнання.

Грац. Історичні ареали міста Грац майже ідентичні розмірам і загальній забудові історичного середовища Чернівців та Львова. До того ж, замок Еккенберга, розташований на околиці Граца (в рамках розширення номінації історичного центру) нещодавно отримав статус пам'ятки всесвітнього значення UNESCO (подібна ситуація має місце і в Чернівцях). У такому контексті досвід міста Граца може бути позитивним [10]. Цими питаннями опікується троє фахівців — головний архітектор, юрист та експерт.

Ансамбль резиденції в Мельку (у рамках регіональної спадщини Вахау вздовж річки Дунай). Приклад управління ансамблем цієї резиденції — унікальний. До його структури входять абат і два священнослужителі, які опікуються питаннями у справах всесвітньої спадщини.

Однак в європейській практиці є й проблеми з деякими історичними містами всесвітнього значення. Як приклад можна навести **Відень**. На нинішньому етапі розвитку пам'яткоохоронної справи у місті проблема полягає в нестачі вільних просторів та необхідності розширення зон озеленення [11]. За відсутності вільних рекреаційних зон у Відні, ці проблеми вирішуються методом їхнього “винесення” на околиці міста (зараз втілюється у життя багаторічний інтернаціональний проект з розбудови Європейського парку поблизу озера Aspern Seepark з розвинутою за сучасними потребами інфраструктурою та новим житловим мікрорайоном). Питання аналізу та опрацювання проблем, пов'язаних із всесвітньою спадщиною UNESCO у Відні опрацюються двома представниками. Однак, за потреби, кількість задіяних фахівців може збільшуватись за рахунок наявних адміністративних структур.

На базі вище наведених прикладів можна зробити висновок, що ключовими моментами у налагодженні питань з управління містобудівними ландшафтами історичних міст, які складають унікальну скарбницю пам'яток культурної спадщини Всесвітнього визнання є організація першочергових заходів з формування відповідної структури щодо управління буферними зонами об'єктів UNESCO, основними напрямками діяльності якої є:

- аналіз ситуації;
- фізичний стан, економіка, туризм та наявність фондів;
- техніко-економічне обґрунтування (можливе із залученням політичних сил чи політиків);

- правове підґрунтя (управління в межах існуючих структур) та залучення додаткових ресурсів у сфері міжнародного права.

Означеними питаннями в таких містах займається не дуже велика група людей. Існує практика з організації роботи інтернаціональної консультативної ради (з метою запобігання тиску з боку інвесторів та політиків). Рада складається з групи професіоналів високого фахового рівня, таких як: архітектори, історики, мистецтвознавці, соціологи, юристи, політологи, інженери-конструктори, ландшафтні дизайнери та архітектори, реставратори, експерти з туризму, лідери великого бізнесу та ін.). Найбільш авторитетною вважається рада, у складі якої перебуває не менше 2–3-х зарубіжних незалежних експертів, що незнайомі з містом, проте добре обізнані з темою. Необхідно взяти до уваги, що фінансові витрати на участь міжнародних експертів (дорога, проживання) забезпечують з місцевих резервів. Також раз на 2–3 роки формується склад міжнародного конкурсного журі для втілення важливих будівельних та містоформуєчих проектів чи заходів управління містобудівними процесами у буферній зоні об'єкта всесвітньої спадщини UNESCO.

Висновки зазначеної ради, із врахуванням висновків ICOMOS (міжнародної організації), мають рекомендаційний характер (у рамках попередньої оцінки) для прийняття остаточних рішень. Особи, які входять до складу інтернаціональної консультативної ради за своїм призначенням можуть також працювати і в рамках аналізу чи техніко-економічних досліджень. У вітчизняній практиці архітектурно-реставраційної справи такий досвід ще не застосовувався. Як правило, конкурсні комісії створювалися за необхідності, що і призводило досить часто до руйнації не тільки автентичного вигляду нерухомих пам'яток, а й значно змінило естетичний вигляд містобудівних ландшафтів історичного середовища в містах України [12, с. 238–239; 13, с. 12–28]. На жаль, такі проблеми у світовій практиці виникали й раніше. У цьому контексті напевно влучно і застережливо звучатимуть рядки з журналу “Апполон” за 1917 рік: “Революция, даже самая мирная и единомышленная, всегда грозит физической опасностью тем, которые обязаны своим бытием низложенному порядку. Не говоря о злом умысле, вероятно всякие увлечения и несчастные случайности, последствия которых могут оказаться роковыми” [14, с. 48].

ДЖЕРЕЛА

1. Гончарова К. Формування методики архітектурної реставрації в Україні (друга половина ХХ — початок ХХІ ст.): автореф. дис. ... канд. істор. наук: спец. 26.00.05 — “Музеєзнавство. Пам'яткознавство” / Катерина Володимирівна Гончарова. — Київ, 2014. — 25 с.
2. 36-я сессия Комитета всемирного наследия ЮНЕСКО в Санкт-Петербурге (24 июня – 6 июля 2012 года). [Электронный ресурс]. СПб. Россия. — 24 червня – 6 липня

2012. — Режим доступу: <http://www.unesco.ru/ru/?module=news&action=theme&id=189/> — портал сайту.
3. Symposium Welterbe Wien. Lust und Last 2013. [Електронний ресурс]. Wien. Österreich. — 5. Juni 2013. — Режим доступу: <http://www.europaforum.or.at/> — портал сайту.
 4. Зазначені у таблиці міста (окрім міст з України) були охарактеризовані відомим дослідником архітектурної спадщини др. Манфредом Ведорном (Dr. Manfred Wehdorn) на міжнародному симпозиумі “Welterbe Wien — Lust & Last” (“Всесвітня спадщина Відня — досягнення і помилки”): Відень (Австрія) 05.06.2013 р.
 5. Біленкова С., Черновський О. Історичний ландшафт міста Чернівців у контексті прийняття “Віденського Меморандуму – 2005”. Вип. 1 // Праці Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень. — К.: АртЕк, 2005. — С. 23–33.
 6. Віденський Меморандум “Всесвітня спадщина та сьогоденна архітектура — управління історичним міським ландшафтом” (Ч. I документа ЮНЕСКО WHC - 05/15. GA/INF.7) // Праці Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень / Вип. 3. — К.: Фенікс, 2008. — С. 54–65.
 7. Семенов С. В. Закономерности градостроительного развития Санкт-Петербурга и проблемы формирования системы сохранения его градостроительно-архитектурного наследия / О. Б. Жихор // Архитектурное пространство XXI века: опыт, проблемы, перспективы: материалы междунар. науч.-метод. конф. (25–26 сентября 2013 г.). — СПб.: Изд-во СПбГАСУ, 2013. — С. 67–69.
 8. Вадімов В. М. Культурологічна складова у методології розробки планів зонування територій (зонінг-планів історичних міст) / В. М. Вадімов // Вісник інституту “УкрРДІпроектреставрація”: збірник наукових праць / В. Ю. Тимкович (гол. ред.), К. В. Гончарова (упорядн.) та ін / Інститут “УкрРДІпроектреставрація”. — 2012. — Вип. 7–8. — К.: Софія. — С. 74.
 9. Schühböck Christian. Weltkulturerbe Semmeringbahn / Führer zur ersten UNESCO-Eisenbahn-Welterbestätte der Welt. — Wien, 2009. — 132 S.
 10. Weltkulturerbe. Historische Altstadt Graz. Erweiterung Schloss Eggenberg / Managementplan. — Masterplan // Verfasser: Dr. Wiltraud Resch, Architekt DI. Christian Andexer. — Graz: Auftraggeber Stadt Graz Stadtbaudirektion, 2007. — 220 S.
 11. Wehdorn M. Das historische Zentrum: Weltkulturerbe der UNESCO. — Wien, 2004. — 148 S.
 12. Біленкова С. В. Резиденція митрополитов в Черновцях як пам'ятник градостроительного искусства всемирного наследия UNESCO / Архитектура эпохи историзма: традиции и новаторство. Сборник статей международной научной конференции, посвященной 200-летию со дня рождения архитектора Гаральда Боссе (1812–1894) / Комитет по государственному контролю, использованию и охране памятников истории и культуры Правительства Санкт-Петербурга. — СПб.: Изд-во “ПАЛАЦЦО”, 2012. — С. 238–239.
 13. Біленкова С. В. Архитектура Черновца в послевоенное время. Связь времён и эпох/Послевоенное восстановление памятников. Теория и практика XX века: материалы международной научной конференции. 4–5 декабря 2014. / Гос. ист.-худож. дворцово-парковый музей-заповедник “Татчина”, Ком. по гос. контролю, использованию и охра-

не памятников истории и культуры Санкт-Петербурга. — СПб.: ИПК “Береста”, 2014. — С. 12–28.

14. Аполлон, 1917, № 1. С. III. / Цитата: Становление государственной системы охраны и реставрации архитектурных памятников // Памятники архитектуры в Советском Союзе: очерки истории архитектурной реставрации / под общ. ред. докт. арх. А. С. Щенкова. — М.: Памятники исторической мысли, 2004. — С. 48.

ЗАРУБЕЖНИЙ ОПИТ УПРАВЛЕНИЯ ЛАНДШАФТАМИ ИСТОРИЧЕСКИХ ГОРОДОВ В КОНТЕКСТЕ ГРАДОСТРОИТЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ

Светлана Беленкова

Аннотация. Вопросы сохранения наследия исторических городов — одни из важнейших в культурном пространстве современного общества. Среди 163 стран мира Список Всемирного наследия UNESCO (по состоянию на 01.07.2015 г.) насчитывает около 1000 объектов, которые имеют уникальную культурную ценность. В этом Списке и всемирноизвестные объекты Украины. Те разносторонние процессы, которые происходят в градостроительной политике исторических городов показывают, что проблемы налаживания системы управления объектами Всемирного наследия UNESCO и управления их буферными зонами объединяют специалистов самых разных направлений, формируя совершенно новые подходы в развитии современной культуры развития исторической градостроительной среды. Статья проиллюстрирована фотографиями автора 2005–2014 годов.

Ключевые слова: исторический город, план управления градостроительным ландшафтом, менеджмент-план, агломерация, культура строительства, культурный резерв, “реставрационный вкус”, “визуальная чистота” объекта культурного наследия.

FOREIGN EXPERIENCE OF LANDSCAPE MANAGEMENT OF HISTORIC CITIES IN THE CONTEXT OF THE URBAN PLANNING POLICY OF UKRAINE

Svitlana Bilenkova

Annotation. Questions of heritage preservation of historic cities — one of the most important in the cultural space of the modern society. Among the 163 countries in the world World Heritage List of UNESCO (as of 01.07.2015), has about 1,000 objects, which have a unique cultural value. In this list there are world-famous objects of Ukraine. Those versatile processes that occur in urban policy historical cities shows that the problem of establishing a system of management of world heritage of UNESCO and manage their buffer zones combine specialists of different directions, creating a completely new approaches in the development of modern cultural development of the historic built environment. The article is illustrated with the images as taken by the author within the period of 2005 through 2014.

Key words: historic town, urban planning landscape management plan, management plan, agglomeration, culture building, a cultural reserve “restorative taste”, “visual purity” of the object of cultural heritage.